

Các sai lầm trong suy luận

Lần trước chúng ta đã phát triển nhiều loại kiểm định giả thiết khác nhau.

Khi chúng ta bác bỏ hay không thể bác bỏ một giả thiết, chúng ta có thể phạm sai lầm. Có hai loại sai lầm:

Sai lầm loại 1: chúng ta bác bỏ giả thiết "không" (null = còn gọi là giả thiết ban đầu) khi thực ra nó đúng.

Sai lầm loại 2: chúng ta không thể bác bỏ giả thiết "không" khi thực sự nó sai.

Rất cần thiết khi chúng ta dành một ít thời gian cho những khái niệm này vì chúng sẽ hướng dẫn chúng ta khi lựa chọn các giá trị cho mức ý nghĩa (α) đối với những kiểm định nào đó trong môn học kinh tế lượng.

Sai lầm loại 1

Xét giả thiết sau:

$$H_0: \mu \leq \mu_0$$

$$H_1: \mu > \mu_0$$

Điều kiện khách quan: giả thiết "không" là đúng.

Loại sai lầm có thể: Loại 1

$$P(\text{Sai lầm loại 1}) = P(\bar{X}_{(1-\alpha)} < \bar{X} \mid \mu = \mu_0)$$

Xác suất này là xác suất bác bỏ giả thiết "không" khi thực ra là nó đúng.

Nên nhớ là khi giá trị trung bình tổng thể bằng với số tiêu chuẩn được xác định trong giả thiết "không", thì xác suất của sai lầm loại 1 là α . Khi thảo luận sai lầm loại 1, chúng ta gọi xác suất phạm sai lầm này là rủi ro α .

Bằng cách đánh giá xác suất của sai lầm loại 1 cho nhiều giá trị có khả năng là thực của trung bình tổng thể phù hợp với giả thiết "không", chúng ta có thể xây dựng đường sai số là một hàm của giá trị trung bình thực.

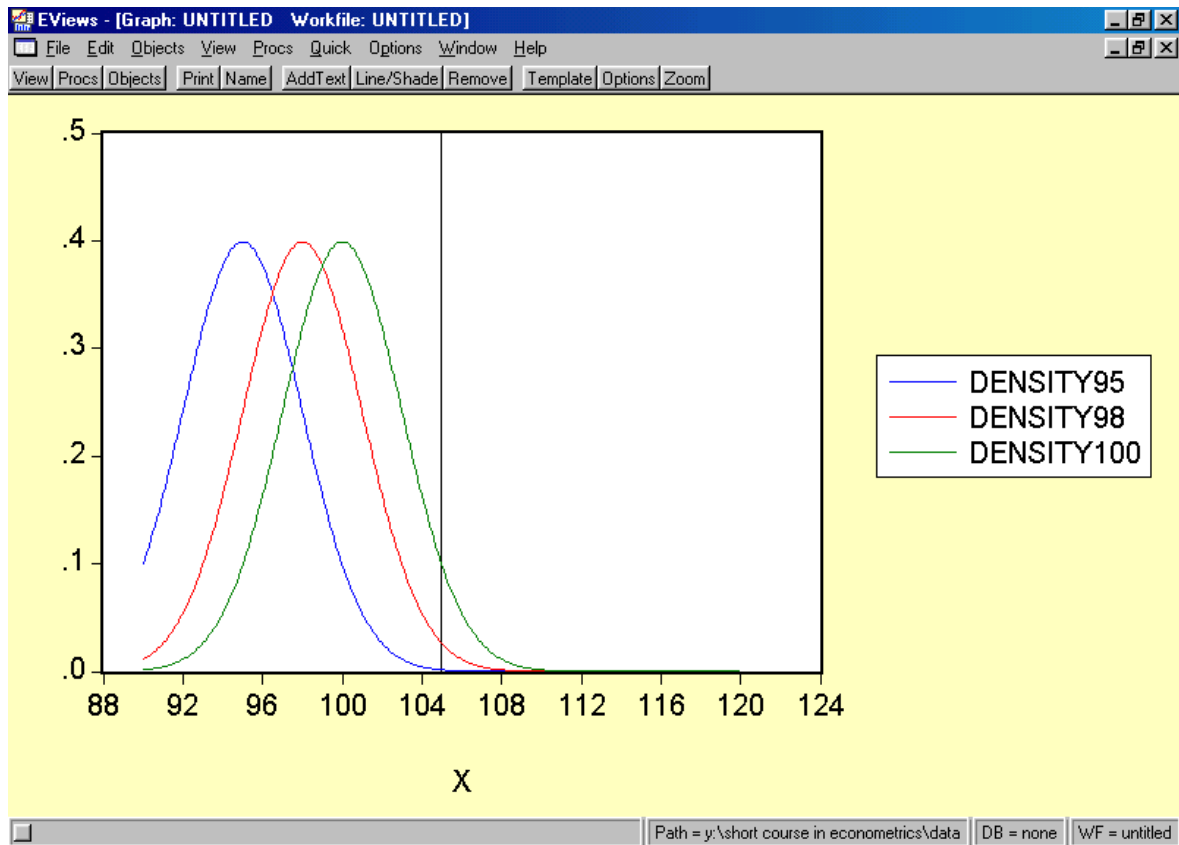
Trong đồ thị sau chúng ta chỉ ra nhiều mật độ có thể so sánh với giả thiết sau:

$$H_0 : 100 \leq \mu$$

$$H_1 : 100 > \mu$$

Giá trị tới hạn đối với kiểm định của giả thiết này có mức ý nghĩa 5% được thể hiện bởi đường thẳng tại

$$\bar{X}_{(0.95)} = 103,29$$

Các xác suất của Sai lầm loại I được mô tả bằng các diện tích vùng nằm dưới những đường cong mật độ cho tới phía bên phải của đường tới hạn. Trong Bài tập 7, Anh/Chị sẽ xây dựng những đồ thị của các xác suất phạm sai lầm.

Sai lầm loại 2

Một lần nữa lại xét giả thiết y như vậy:

$$H_0 : \mu \leq \mu_0$$

$$H_1 : \mu > \mu_0$$

Điều kiện khách quan : giả thiết "không" là sai .

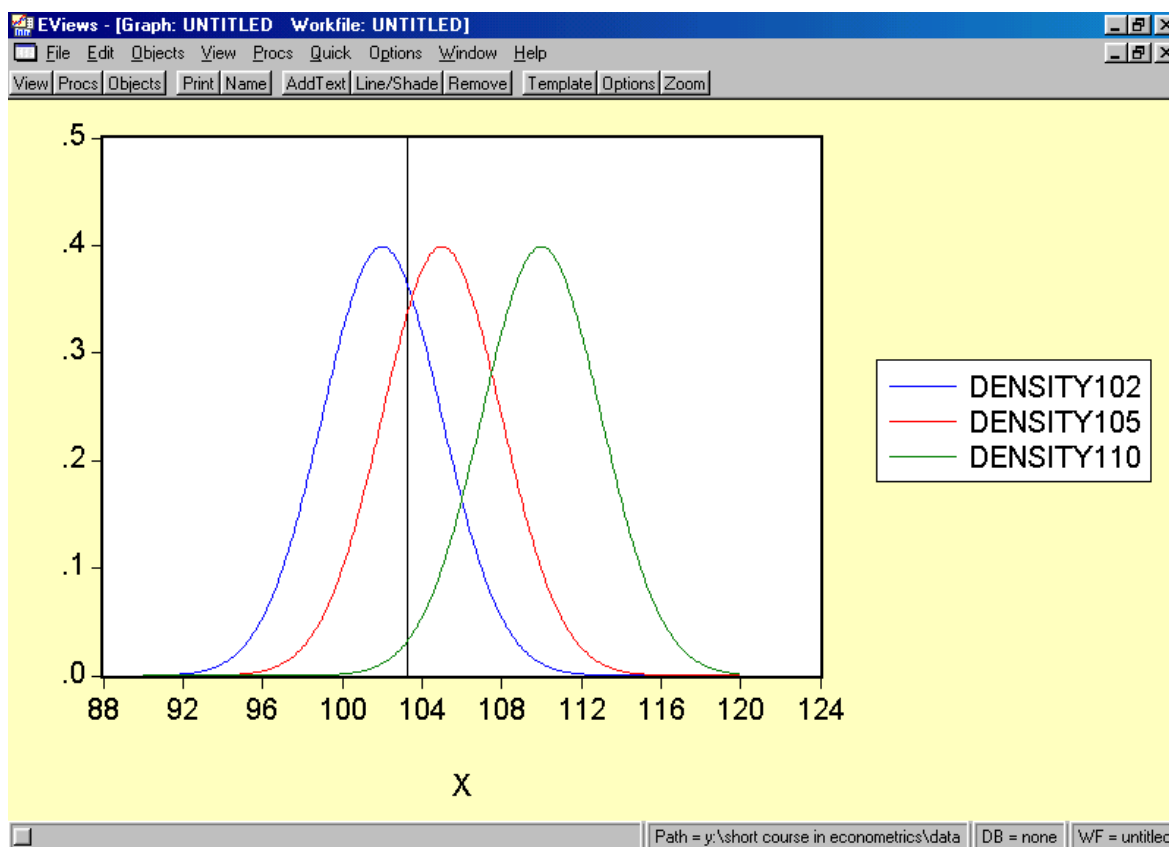
Loại sai lầm có thể : Loại i 2

$$P(\text{Sai lầm loại i 2}) = P(\bar{X} < \bar{X}_{(1-\alpha)} \mid \mu = \mu_1) \text{ trong đó } \mu_0 < \mu_1$$

Xác suất này là xác suất không thể bác bỏ được giả thiết "không" khi thực ra nó là sai. Xác suất này được gọi là rủi ro β .

Bằng cách đánh giá xác suất của sai lầm loại i 2 đối với nhiều giá trị có khả năng là có thực của trung bình tổng thể phù hợp với giả thuyết "không", chúng ta có thể xây dựng được đường sai lầm (error curve), và đường này là một hàm của giá trị trung bình thực.

Đồ thị sau đây chỉ ra các mật độ đối với các giá trị trung bình 102, 105 và 110. Các diện tích nằm dưới những đường cong mật độ về phía trái của giá trị tới hạn $\bar{X}_{(0,95)} = 103,29$ là những xác suất sai lầm loại i 2.

Đặc trưng hoạt động và sức mạnh (Operating Characteristic and Power)

Những kết quả mong muốn dĩ nhiên là những kết quả không sai lầm.

Khi giả thiết "không" là đúng và chúng ta không thể bác bỏ được nó thì xác suất này là $(1 - \alpha)$, là đặc trưng hoạt động (operating characteristic) của kiểm định này.

Khi giả thuyết "không" là sai, và chúng ta bác bỏ nó, thì xác suất này là $(1 - \beta)$, được gọi là sức mạnh của kiểm định.

Đánh đổi giữa α và các rủi ro

Giả sử Anh/Chị muốn giảm rủi ro α đối với việc kiểm định giả thiết "không" đã cho trên đây. Anh/Chị có thể làm việc này đơn giản bằng cách chọn mức ý nghĩa α nhỏ hơn. Tuy nhiên, hãy lưu ý rằng điều này làm di chuyển giá trị tới hạn sang phải. Hậu quả của việc này là nó làm tăng rủi ro β và giảm sức mạnh kiểm định của Anh/Chị.

Có cách nào giảm cả hai rủi ro cùng một lúc không? Câu trả lời là có: Anh/chị có thể giảm cả hai xác suất phạm sai lầm bằng cách bảo đảm các ước lượng chính xác hơn, anh/chị làm điều này bằng cách tăng quy mô mẫu.

Quy mô mẫu nào đảm bảo mục tiêu của chúng ta nêu trên?

$$P(\bar{X}_{(1-\alpha)} < \bar{X} \mid \mu = \mu_0) = \alpha$$

Dạng chuẩn hóa của biểu thức này là :
$$P\left(\frac{\bar{X}_{(1-\alpha)} - \mu_0}{\sigma/\sqrt{n}} < Z \mid \mu = \mu_0\right) = \alpha$$

Giá trị tới hạn n là :
$$\bar{X}_{(1-\alpha)} = \mu_0 + Z_{(1-\alpha)} \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

Đồng thời chúng ta muốn rằng

$$P(\bar{X} < \bar{X}_{(\beta)} \mid \mu = \mu_1) = \beta$$

Dạng chuẩn hóa của biểu thức này là :
$$P\left(Z < \frac{\bar{X}_{(\beta)} - \mu_0}{\sigma/\sqrt{n}} \mid \mu = \mu_1\right) = \beta$$

Giá trị tới hạn n là :
$$\bar{X}_{(\beta)} = \mu_1 + Z_{(\beta)} \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

Hai giá trị tới hạn này phải giống nhau, nên chúng ta cân bằng hai biểu thức về giá trị tới hạn và điều này cho ta một biểu thức từ đó chúng ta có thể giải để tìm n là qui mô mẫu cần thiết.

$$\mu_1 + Z_{(\beta)} \frac{\sigma}{\sqrt{n}} = \mu_0 + Z_{(1-\alpha)} \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

$$n = \sigma^2 \left[\frac{Z_{(1-\alpha)} - Z_{(\beta)}}{\mu_1 - \mu_0} \right]^2$$